

O. P. JINDAL SCHOOL, SAVITRI NAGAR
Half Yearly Examination (2019 – 2020)

Class: VIII

MM: 80

Subject: Sanskrit

Time: 3 Hrs.

Name: _____ Class / Section: _____ Roll No.: _____

Fifteen Minutes Extra will be for reading the Question Paper.

- निर्देशाः:1) प्रश्नपत्रे चत्वारि खण्डानि सन्ति ।
खण्ड क पठित अवबोधनम् (10 अङ्काः)
खण्ड ख रचनात्मकं कार्यम् (15 अङ्काः)
खण्ड ग अनुप्रयुक्तव्याकरणम् (25 अङ्काः)
खण्ड घ पठित-अवबोधनम् (30 अङ्काः)
- 2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।
3) प्रश्नानाम् उत्तराणि खण्डानुसारं क्रमेणैव लेखनीयानि ।
4) प्रश्नसंख्या अवश्यं लेखनीया ।
5) उत्तराणि संस्कृतेन एव लेखनीयानि ।

खण्ड 'क'

प्र01 निम्नलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत –

वानराः सेतुनिर्माणम् अकुर्वन् । यदा सेतुबन्धः अभवत् तदा रामस्य तस्य भ्रातुः च नेतृत्वे सर्वेषां वानराणां समस्त सेना लंकां प्राविशत् । लंकायाः अधिपतिः राक्षसः रावणः निजपुत्रैः बन्धुभिः च सह युद्धाय तत्परः अभवत् । तदा बहुमासं यावत् भयंकरं युद्धम् अभवत् । अन्ते सः राक्षसराजः रावणः पराजितः । यदा सः मृतः तदा तस्य स्वर्णनिर्मिता निखिला राजधानी वशम् अधिगता ।

I एकपदेन उत्तरत –

(½x4=2)

- i सेतुनिर्माणं के अकुर्वन् ?
ii वानराणां सेना कुत्र प्राविशत् ?
iii लंकायाः अधिपतिः कः आसीत् ?
iv कः मृतः अभवत् ?

II एकवाक्येन उत्तरत –

(2x2=4)

- i समस्त सेना केषां नेतृत्वे लंकां प्राविशत् ?
ii यदा रावणः मृतः अभवत् तदा किम् अभवत् ?

III यथानिर्देशं उत्तरत–

(1x4=4)

i 'राक्षसः' इति विशेषणपदस्य विशेष्यपदम् किम् ?

- (अ) लंकायाः (ब) अधिपति (स) रावणः (द) पुत्रः

ii अनुच्छेदे 'प्राविशत्' क्रियापदस्य कर्तृपदम् किं ?

- (अ) भ्राता (ब) वानराः (स) सेना (द) रामः

iii 'बन्धुभिः' इति पदे का विभक्ति अस्ति ?

(अ) चतुर्थी (ब) तृतीया (स) पंचमी (द) षष्ठी

iv अनुच्छेदस्य अन्तिमे वाक्ये कति अव्ययाः सन्ति ?

(अ) चत्वारः (ब) त्रयः (स) एकः (द) द्वौ

खण्ड—'ख'

प्र02 तव मित्रं विजयः अष्टम् कक्षायां प्रथमं स्थानं प्राप्तवान्। तं प्रति वर्धापन पत्रं लिखत।

(आपके मित्र विजय ने 8वीं कक्षा में प्रथम स्थान प्राप्त किया है। उसे बधाई पत्र लिखिए।) (½x10=5)

रामानुज संस्कृत विद्यालय

रायपुरम्

दिनांक ——— 2019

प्रिय मित्रं (1)———

(2)———

अत्र (3) ——— तत्रास्तु। भवतः पत्रं पठित्वा ज्ञातं यत् भवान् परीक्षायाम् प्रथमं (4)——— प्राप्तवान्।

इदं (5)——— मम चित्तं प्रसन्नम् (6)———। तव परिश्रमस्य एव (7)——— एतत्। भविष्ये अपि भवान्

उत्तरोत्तरम् (8)——— प्राप्नोतु एषा (9)——— शुभकामना। मातृ-पितृचरणेषु मम (10)———।

भवतः मित्रं

सुधीरः

फलम्, सप्रेम नमो नमः, विजय !, स्थानं, कुशलम्, अभवत्, श्रुत्वा, सफलताम्, मम, प्रणामाः

प्र03 अधोप्रदत्तचित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषायां सहायतया पञ्चवाक्येषु चित्रवर्णनम् कुरुत। (1x5=5)

नृत्यति, कुटीरम्, मयूरः, मण्डूकः, मेघाः, पुष्पाणि, पादपाः, मेघां, वर्षायां जलम्, वर्षति, दृष्ट्वा

प्र० 4 अधोलिखितं संवादं मंजूषायां प्रदत्तशब्दैः पूरयत ।

(1X5=5)

विद्या – भो सुमित्रे ! अहं तु सरोजिनी नगरं ----- इच्छामि । एषः ----- कुत्र गच्छति ?

सुमित्रा– विद्ये ! किं न ----- यद् अयं मार्गः तु कुत्रापि न गच्छति ।

विद्या – अलम् ----- ।

सुमित्रा– (हसित्वा) अहं सत्यमेव वदामि । जनाः तु अस्मिन् चलन्ति एषः नैव ----- ।

जानासि, उपहासेन, मार्गः, चलति, गन्तुम्

खण्ड– 'ग'

प्र० 5 प्रदत्त विकल्पेभ्यः उचितं पदं चित्वा सन्धिः–सन्धिच्छेदं वा कुरुत ।

(1X5=5)

i कदापि असत्यम् मा वद ।

(अ) कद + अपि (ब) कदा + अपि (स) कदा + आपि

ii आवां सहैव भोजनम् कुर्वः ।

(अ) सह + एव (ब) सहा + एव (स) सह + ऐव

iii रात्रिकाले चन्द्र + उदयः भवति ।

(अ) चन्द्रादयः (ब) चन्द्रौदयः (स) चन्द्रोदयः

iv सा गै + इका रमेशनगरे वसति ।

(अ) गायिका (ब) गायीका (स) गायैका

v सूर्यः रवि + अपि कथ्यते ।

(अ) रविवापि (ब) रव्यपि (स) रवेपि

प्र० 6 यथानिर्दिष्ट शब्दरूपाणि लिखत –

(1X4=4)

i 'राम' शब्द सप्तमी एकवचने ।

(अ) रामे (ब) रामौ (स) रामेषु

ii 'अध्यापिका' चतुर्थी एकवचने भवति –

(अ) अध्यापिकाय (ब) अधियापिकायै (स) अध्यापिकायै

iii 'बालिका' सम्बोधनं बहुवचने भविष्यति –

(अ) हे बालिके ! (ब) हे बाले ! (स) हे बालिकाः!

iv 'फलम्' द्वितीया बहुवचने –

(अ) फलम् (ब) फले (स) फलानि

प्र० 7 निर्देशानुसारं धातुरूपाणि लिखत –

(1X4=4)

i 'भू' धातु लोट् लकारे प्रथम पुरुष द्विवचने –

(अ) भवताम् (ब) भव (स) भवतु

- ii 'गम्' धातु लट् लकार प्रथम पुरुष बहुवचने –
 (अ) गच्छति (ब) गच्छन्ति (स) गमन्ति
- iii 'पा' धातु लृटलकारे प्रथम पुरुष एकवचने –
 (अ) पास्यति (ब) पास्यन्ति (स) पिबिष्यन्ति
- iv 'खाद्' धातु लट्लकारे मध्यपुरुष एकवचने –
 (अ) खादसि (ब) खादथः (स) खादन्ति

प्र0 8 विकल्पेभ्यः उचितं पदं चिनुतः । (1x4=4)

- i ----- अभितः मयूराः नृत्यन्ति ।
 (अ) कृष्णः (ब) कृष्णम् (स) कृष्णेन
- ii सः ----- अन्धः अस्ति ।
 (अ) नेत्राभ्याम् (ब) नेत्रैः (स) नेत्रात्
- iii अयं ----- प्रासादः अस्ति ।
 (अ) नृपस्य (ब) नृपयोः (स) नृपेषु
- iv ----- पठनम् रोचते ।
 (अ) मम (ब) अहं (स) मह्यम्

प्र0 9 रेखांकितानि पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत— (1x4=4)

- i लुब्धस्य यशः नश्यति ।
 (अ) कस्याः (ब) कस्य (स) कम्
- ii स्वकीयं बलं साधनम् भवति ।
 (अ) किम् (ब) कम् (स) काम्
- iii एतस्य गीतस्य रचयिता कः ?
 (अ) का (ब) के (स) काः
- iv कूपः महलम्बः अस्ति ।
 (अ) कीदृशा (ब) कीदृशं (स) कीदृशः

प्र0 10 मंजूषाप्रदत्तै अव्ययै रिक्तस्थानानि पूरयत— (1x4=4)

- i ----- एकः नरेशः अभवत् ।
- ii विद्यां विना जीवनं ----- ।
- iii ----- जीवनम् अस्ति । तावत् धर्मं चर ।
- iv ----- तस्य शिरसि एकं फलम् अपतत् ।

वृथा, यावत्, सहसा, पुरा

खण्ड- 'घ'

प्र० 11 गद्यांशं ध्यानेन पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

समीपे एका लोमशिका बदरी-गुल्मानां पृष्ठे निलीना एतां वार्ता शृणोति स्म। सा सहसा चंचलमुपसृत्य कथयति- "का वार्ता ? माम् अपि विज्ञापय।" सः अवदत्- "अहह मातृस्वसः। अवसरे त्वं समागतवती। मया अस्य व्याघ्रस्य प्राणाः रक्षिताः, परम् एषः मामेव खादितुम् इच्छति।" तदनन्तरं सः लोमशिकायै निखिलां कथां न्यवेदयत्। लोमशिका चंचलम् अकथयत्- "बाढम्, त्वं जालं प्रसारय।" पुनः सा व्याघ्रम् अवदत्- "केन प्रकारेण त्वं एतस्मिन् जाले बद्धः इति अहं प्रत्यक्षं द्रष्टुम् इच्छामि।"

I एकपदेन उत्तरत् -

(½x4=2)

- i 'का वार्ता' इति का पृच्छति ?
- ii सः कस्मै निखिलां कथां न्यवेदयत् ?
- iii लोमशिका चंचलं किम् अकथयत् ?
- iv कः व्याघ्रस्य प्राणाः रक्षिताः ?

II पूर्णवाक्येन उत्तरत् -

(1x2=2)

- i लोमशिका किं प्रत्यक्षं द्रष्टुम् इच्छति ?
- ii बदरी-गुल्मानां पृष्ठे का निलीना आसीत् ?

III निर्देशानुसारं उत्तरत् -

(1x2=2)

- i अनुच्छेदे 'खादितुम्' इति पदे कः प्रत्यय ?
अ) अनीयर   ब) तुमुन्   स) शतृ
- ii अहह मातृस्वसः! इति व्याधः कस्यै सम्बोधयति ?
अ) स्वीयां   ब) लोमशिकाम्   स) चंचलाय

प्र० 12 श्लोकांशान् ध्यानेन पठित्वा उत्तराणि लिखत -

भरिष्यामि आहरिष्यामि च सलिलकुम्भं कियत्कालम्।
शनैर्यदि यामि चिररात्राय विलपिष्यति गृहे बालः।
द्रुतं यदि यामि वसनं मे भवेत् आर्द्रं सलिलवेगैः।।

I एकपदेन उत्तरत् -

(1x2=2)

- i बालः कुत्र विपलिष्यति ?
- ii शनैः यदि गच्छेत् तदा किं स्यात् ?

II पूर्णवाक्येन उत्तरत् -

(1x2=2)

- i जलवाहिनी यदि द्रुतं गच्छेत् तर्हि किं स्यात् ?

प्र० 14 भिन्नप्रकृतिकं पदं चिनुत -

(1x4=4)

- i लतया, मातया, रमया, निशया,
- ii पृथिवी, वसुन्धरा, यानम्, वसुधा।
- iii पत्रम्, पुष्पम्, आम्रः, नक्षत्रम्।
- iv व्याघ्रः, भल्लुकः, गजः, कपोतः।

प्र० 15 घटनाक्रमानुसारं वाक्यानि लिखत -

(½x6=3)

- i गुहायाः स्वामी दधिपुच्छः नाम शृगालः समागच्छत्।
- ii सिंहः एकां महतीं गुहाम् अपश्यत्।
- iii परिभ्रमन् सः क्षुधार्थः जातः।
- iv दूरस्थः शृगालः रवं कर्तुम् आरब्धः।
- v दूरं पलायमानः शृगालः श्लोकम् अपठत्।
- vi गुहायां कोऽपि अस्ति इति शृगालस्य विचारः।

प्र० 16 निम्न शब्दानां कृते द्वौ-द्वौ पर्यायौ लिखत -

(½x6=3)

- i कल्याणम् - _____, _____
- ii शुभकामना- _____, _____
- iii विदेशः- _____, _____

प्र० 17 विपर्यान् मेलयत् -

(½x4=2)

सहितम्	भूलोकः
समीपे	रहितम्
वामतः	दूरे
द्युलोकः	दक्षिणतः

—00—